

No els hi podem posar cara, però sí noms...

IOLANDA ENJUANES
CAP DE L'ARXIU
MUNICIPAL DE LLEIDA

Si alguna cosa ens permeten els arxius és conèixer el nostre passat a través dels documents originals, partir de la constatació dels fets mitjançant la font primària. L'Arxiu Municipal de Lleida conserva la memòria històrica de la nostra ciutat. Els documents que hi guardem són el testimoni d'un temps passat és cert, però també d'un temps real.

A l'Arxiu conservem una sèrie de llibres coneguts com els *Llibres de Crims* que compta amb 80 volums escrits entre 1308 i 1701, que recullen un gran nombre de processos judicials ocorreguts a la ciutat de Lleida i als pobles de la contribució, fruit de la competència criminal que gaudia la ciutat de Lleida i que podia jutjar els delictes ocorreguts dins la seva jurisdicció i ho feia a través del Tribunal de Coltellades que era l'encairregat de jutjar-los.

Però aquesta documentació va més enllà del que serien les mateixes deliberacions del dit tribunal, són el reflex de la societat del moment, copsen la vida quotidiana de la Lleida medieval i moderna traslladant-nos amb les seves descripcions a una ciutat molt llunyana en el temps però alhora tan a prop amb el seu relat. Ens acosten als seus costums, a una manera de viure i entendre la família, el treball, les relacions socials, etc. Aquesta sèrie documental, patrimoni de la ciutat, allunyada en moltes ocasions, de les formalitats dels documents més normatius dins l'administració, ens donen l'oportunitat de conèixer esdeveniments i actuacions que altres documents no ens permetrien. Ens acosten a les persones i sobretot a visibilitzar col·lectius que altres tipus de documents no ens mostrarien.

Els estudis que s'han realitzat sobre dones a partir dels *Llibres de Crims* reflecteixen les atrocitats viscudes per aquelles dones del passat, no sols la violència exercida vers elles sinó el menyspreu, la ignorància i la barbàrie que moltes solament per la condició de vídua, soltera, jueva, fembra pública, etc. va haver de viure. És cert que ens separen set-cents anys, però els delictes no han canviat gens i la violència exercida a aquelles tampoc. Tot i que ja no es pot fer justícia per elles sí que podem explicar el que van viure i com ho van viure, i com moltes d'elles van ser jutjades injustament pel mateix tribunal i altres ni tan sols van poder ser emparades per aquella justícia tan

desigual en condicions. No hi ha millor homenatge que parlar d'elles. No els hi podem posar cara a aquelles dones, però sí noms i d'aquesta manera fer-les present; moltes patiren les conseqüències d'una violència exercida per homes en un món d'homes. En aquell moment algunes de les víctimes ho van poder relatar; com Ermensen que va rebre un seguit de punyalades l'octubre de 1330 del seu propi marit o Esclarmonda agredida pel seu gendre aquell mateix any o Gueraldona ferida al cap, pit i espatlla pel seu agressor perquè no consentí tenir relacions amb aquest el 1382 o Maria que rebé un cop de puny al nas per part d'un hostaler per no vendre-li sal i que no anà

més enllà gràcies a l'ajuda d'alguns veïns que la van socorre o Francesca violada pel seu padastre o Dolceta maltractada, vexada i abusada sexualment pel seu home el febrer de 1383 que l'acusava de que el fill comú no era seu per no ser pel-roig com ell o Violant ferida pel seu home amb un punyal el juliol de 1383 el qual no van jutjar perquè se li va curar la ferida abans de condemnar-lo o Guillamona que hagué d'aguantar com el seu home li pegava per no donar-li descendència el gener de 1393 o Joana cosida a ganivetades pel seu amant després que ella no volgués continuar la relació o Gençor que l'agost de

1398 va rebre una pallissa del seu home per gelosia o Leonor maltractada pel seu home i obligada a prostituir-se. I tantes d'altres que no pogueren contar el que els hi succeí per què directament foren mortes a mans del seu espòs; com Francesca de Fillac, morta per asfíxia el juliol de 1368 pel seu home, un reputat notari de la ciutat de Lleida, o Saureta morta d'un tall al coll a mans del seu espòs perquè aquest digué que ella li fou infidel, la mateixa sort que va córrer Andreu també morta pel seu marit per considerar que era adúltera amb altres homes o Nadala ferida mortalment al cap amb una arma blanca a mans també del seu home per no donar-li els diners que li demanava després d'haver-ho perdut tot en el joc o Pascuala envernada pel seu home per un atac de gelosia a finals del segle XIV i tantes altres que també els hi podríem posar nom i que malauradament la història les ha silenciades.

Les dones han estat molt poc visibles al llarg de la història. És cert que s'han fet estudis, però en fan falta molts més. Els *Llibres de Crims* han donat i continuaran donant l'oportunitat de realitzar-ne molts més. Uns llibres que comprenen quatre-cents anys d'història de Lleida no poden ser subestimats tot i que malauradament alguns es troben en un estat deplorable per les vicissituds viscudes al llarg dels segles.

Valdria la pena sensibilitzar a institucions i empreses de la nostra ciutat per poder reparar aquest greuge i contribuir en la restauració d'aquests llibres, molts dels quals els hi cal una actuació urgent per salvar-los del que suposaria una pèrdua irreparable. Com arxivers/eres tenim l'obligació de salvaguardar-los en les millors condicions possibles i si aquests han subsistit fins al nostre temps hem d'assegurar que perdurin per a generacions futures. Una restauració total dels Llibres de Crims suposaria que molts dels dits llibres esdevindria la primera vegada que es podrien obrir i llegir i que ben segur permetrien descobrir detalls desconeguts de la història de la nostra ciutat. Fer-ho possible és qüestió de voluntat, d'aquesta manera estariem donant la possibilitat de saber més d'aquelles dones desconegudes, aquelles que ara mateix ni tan sols els hi podem posar nom.

El feminisme com a eix transversal

NEUS BROCAL MAÑAS
SECRETÀRIA DE FEMINISMES I LGTBI+ DEL PSC DE
LES COMARQUES DE LLEIDA, PIRINEU I ARAN

Un any més per commemorar el Dia Internacional dels Drets de les Dones, un any més en el que continuarem denunciant les discriminacions estructurals que patim les dones, pel fet de ser-ho, i només des de la política, que ens permet remoure els ciments d'aquesta estructura, podrem transformar aquesta realitat per assolir una societat de ciutadanes i ciutadans que visquin en igualtat d'oportunitats.

Avui 8 de març de 2022, reivindicuem amb orgull socialista la tasca que des del Govern estatal s'està portant a terme, situant el feminisme com a eix transversal a tots els seus ministeris i accions polítiques. Reivindicuem amb orgull, polítiques que prioritzen polítiques feministes i lluiten con-

tra la violència estructural i masclista que patim les dones. Polítiques com l'impuls del Pacte d'Estat contra la Violència Masclista, la modificació del Codi Civil per protegir als i les menors víctimes de violència, l'aprovació de la Llei de protecció integral a la infància i l'adolescència enfront la violència; s'ha aprovat la Llei perquè jutges, jutgesses i fiscals tinguessin formació especialitzada en violència de gènere, la recuperació de les cotitzacions a la SS per a les cuidadores no professionals del Sistema per a l'Autonomia i atenció a la Dependència, la creació de l'Observatori de Dones, Ciència i Innovació i el de Salut de les Dones, la modificació del Codi Penal perquè sigui delictiu l'assetjament que sofreixen les dones a exercir el seu dret a interrompre voluntàriament

l'embaràs; la legislació contra la Violència sexual amb la Llei del Sí és Sí o la nova Reforma Laboral que, juntament amb la Llei d'Igualtat, garanteix la igualtat salarial i laboral entre dones i homes.

Remoure les estructures de la societat, apel·lant a la corresponsabilitat, la coeducació i la conciliació per definir un nou contracte social lliure d'estereotips de gènere. Hem de continuar prioritant les polítiques feministes, lluitar contra la precarització laboral de les dones, contra qualsevol tipus de violència masclista, legislar contra la mercantilització del cos de les dones (pornografia, prostitució, ventres de lloguer...). I ho hem de fer per garantir els drets de les dones, drets que ens porten a la igualtat real i efectiva i a la llibertat.